

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIJFT IN

te Tongeren bij M. COLLÉ, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, n^o 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.

buiten de stad, 8 fr.

Een blad afzonderlijk 15 centiem.

Aankondigingen 15 centiem per drukregel.

TONGEREN, DEN 4 MAART.

De Bollandisten.

Om zich te wreken over het Senaat, hetwelk de begroting van M. Bara verworpen had, heeft de liberale meerderheid der Kamer goed gevonden van het subsidie te weigeren van 600 fr. hetwelk tot hertoe aan de Bollandisten werd toegestaan voor het uitvoeren van het grootsche werk *Acta Sanctorum*.

Wij hebben reeds verleden dinsdag de denkwijze der parijzische bladeren doen kennen over deze uittrekking. Ziehier eenige uitleggingen voor de personen die niet genoeg weten wat de *Acta Sanctorum* eigenlijk zijn.

De *Acta Sanctorum*, een der geleerdste en meest omvattende werken van de wereld, werd begonnen door Jan Bollandus, een jesuïet, te Thienen, in Brabant, in den jare 1596, geboren. Het eigenlijk ontwerp van dit werk was door Heribert Rosweyde, van Utrecht geboortig, doch deel makende van het professie-huis te Antwerpen, opgevat. Deze geestelijke was in 1629 gestorven, alvorens iets te hebben kunnen uitgeven, en Bollandus die het jaar te voren in het orde getreden was, nam het uitgebreide werk op zich.

Bollandus vereenigde zich met Alfred Heuschen en in 1643 publiceerden die twee werkzame schrijvers te Antwerpen, de eerste boekdeelen der *Acta Sanctorum*. Die twee boekdeelen bevatten de levens der heiligen van de maand januarij, in 1658 verschenen de drie boekdeelen over februarij.

In 1663 stierf Bollandus, en pater Daniël Papenbrochius, die bij de twee schrijvers gevoegd was, zette met den overledene het werk voort. Behalve eene reeks jesuïeten, welke tot die geleerde, en door gansch de wereld bewonderde uitgaaf, bijdroegen, werkten aan hetzelfde: de benediktijner Berthold, de premonstreiten Dyck, Gorius, Zeylen en Stalins. Die schrijvers noemt men Bollandisten, volgens den eersten uitgever Bollandus.

Ziehier hoe de *Dictionnaire de la Conversation* over dit werk spreekt: « Die overgrote verzameling geniet in de geleerde wereld de best verdiende hoogachting. Zij heeft de grootste diensten bewezen aan de wetenschap, door het ophelderen en de kennis van een aantal historische punten uit de middeleeuwen. »

« Inderdaad, zegt Camus, schier heel de geschiedenis van Europa en een deel van die van het Oosten, sedert de VII^e tot de VIII^e eeuw, ligt in het leven der personen die men toen den titel van heiligen gaf; iedereen heeft moeten opmerken, bij het lezen der geschiedenis dat er geene gebeurtenis van eenig belang was in het burgerlijk leven, aan welke niet een bisschop, een abt, een monnik of een heilige deel nam. »

Van 1645 tot 1794 verschenen er 35 boekdeelen in folio; zij waren gedrukt te Brussel, te Antwerpen en te Tongerloo. Er bestaan slechts weinige exemplaren van die uitgebreide verzameling, en het is moeilijk geworden eene verzameling te volledigen, aangezien de laatste boekdeelen, die als *fonds* bleven, tijdens de fransche revolutie werden vernield of verspreid. Het vijfde deel van october is gedrukt te Brussel in 1786 en het zesde te Tongerloo in 1794.

Volgens hooger gezegd werk werden, in den aanvang van 1840 die deelen van 750 tot 1000 fr. betaald. In Venetië heeft er een herdruk plaats gehad, doch hij staat aan geringen prijs, zoowel om de geringheid der uitvoering en de talrijke drukfouten die er in geslopen zijn. Tijdens de vervolging tegen de Jesuïeten werd het werk gestaakt, hernomen in 1779, in 1794 andermaal onderbroken toen de Sانسculotten in België vielen. Reeds Maria-Theresia ondersteunde die uitgaaf. De bewerkers namen toen hunnen intrek in de abdij Koudenberg te Brussel, en later in het kollegie der paters Jesuïeten.

Het werk der Bollandisten, door de wereld om zijne geleerdheid bewonderd, vond geenade bij onze Hymansen, Bouvier's en konsoorten. De meesten veroordeelden het, zonder het zelfs ooit gezien te hebben. Volgens onze herberggeleerden die tegenwoordig den ton geven, is het een boek met legenden en kwe-

zelarij; maar in alle geval, het boek is door de Jesuïeten gemaakt, en van dit oogenblik roept men: « slaat dood, slaat dood! »

Wie weet, of men nog niet in *l'Echo du Parlement*, *Précursor* en *TUTTI QUANTI* zal zien aandringen, om uit onze museums de schilderijen van Daniël Seghers te verwijderen, die, zooals men weet, een jesuïet was, en wij zijn nog grootendeels verwonderd, dat men nog niet *racca* geroepen heeft op Vondel, die in zijne bewonderenswaardige gedichten de sociëit Jesu heeft bezongen! Slaat dood, al wat van Jesuïeten komt, al is het nog zoo schoon, nog zoo grootsch in wetenschap en kunst, dat is de uitroep van onze nieuwmodische geleerden, die Alexander Dumas, Pigault le Brun en... Hymansen hebben gelezen, en geabonneerd zijn op *la Lanterne*, *le Microscope*, *l'Echo du Parlement* en *l'Étrille*.

Het ministerieel vandalisme is zoo ver gekomen!

73.000 francs.

Men leest in de *Chronique*:

Hieronert zij u nog de lijdendienst den 27 januarij laatstleden in de St.-Gatulakerk gezongen ter nagedachtenis van den koninklijken prins?

« Was eene voortreffelijke plechtigheid; maar echter veel minder voortreffelijk dan de te betalen kaart door de belastingsschuldigen. »

De onkosten dezer lijdendienst beloopten inderdaad tot de reestelijke som van *drie-en-zeventig duizend francs*: de Staat deze uitgaven op zich genomen hebbende, zullen zij door de lastenbetalers gedragen worden.

Wilt gij de onstandige uitlegging der gezamenlijke rekening van 73,000 fr.?

Kerk goedertijdigheid en was.	fr. 5,849 15
M. Fischer. — Hoogaal.	» 3,980 00
M. Taelmans, behanger (tapisier).	» 35,569 34
M. Van Eeckhoute, (lijkbaar).	» 3,285 00
M. Braeckman, schilder (wapenschilden).	» 6,580 00
M. M. Tasson en Waker (vers-terranen en luchters).	» 6,850 90
M. De Curte, bouwmeester, (honor.) (5 1/2 %).	» 3,212 80
Ondernemer van stoelen.	» 256 90
Uitvoerende uitgaven.	» 3,000 00
Kontrole en opzicht der werken.	» 1,000 00
Verschildige onkosten.	» 1,423 31
Loonlieters, werklieden, tress-makers, drukkers, enz.	» 1,992 60
Totaal.	fr 73,000 00

« Is dus wel het geval hier te zeggen, dat er bij die welsprekendheid der cijfers niets te zeggen valt. »

Een woordelkenoptans; M. Leclere, algemeene toezienaar van *landbouw en huwtegen* in het ministerie van binnenlandsche zaken, is met de controle en 't toezicht gelast geweest. Uit dien hoofde heeft hij zich eene som van duizend fr. toegeëigend: en God weet van welk nut zijne diensten zijn geweest. Voor inlichtingen zich te bevragen bij M. De Curte, die wel twintigmaal op het punt is geweest van alles te laten staan.

Al de behangels die in de kerk te zien waren, hadden reeds gediend; zij zijn volledig geweest mits de 35,000 fr. der rekening Taelmans.

Ik zou nog andere aanmerkingen kunnen maken; maar ik keer tot mijn eerste gedacht terug: ik laat het woord aan de cijfers.

De Bloedwet.

Men leest in *de Klok*, het voortreffelijk weekblad van St.-Nikolaas:

De dagen der milicie-loting, met hunne vreugde en verdriet, zijn wederom voorbij.

De vreugde voor het goede nummer, zoowel als de wanhoop voor het slechte, hebben zich, immer, in losbandige slenperijen opgelost.

Nog eenige dagen en de nieuwe krijgswet zal zich voor de volkssklas met al hare aanstootelijkheid doen gevoelen!

Voortaan zullen jaarlijks twee duizend jongelingen meer den tol aan de bloedwet betalen.

Jaarlijks twee duizend jongelingen meer, welke in de schoonste hunner leerjaren van den dagelijken arbeid zullen afgetrokken worden, om zich in het verdierlijkend oorlogspel, het uitvindsel des duivels, te gaan oefenen.

Jaarlijks twee duizend jongelingen meer, welke zullen gedwongen worden om het vaderlijke dak tegen het verpestende kazerneleven te verwisselen!

Te recht wijst men soms op de feodaliteit, op

de misbruiken der baronen, op het heerenrecht der edelen, op de verdrukking der slaven in de middeleeuwen, enz.; maar men vergeet het brutale kazerneleven met al zijne grestigheden, de moeilijke wapenoefeningen, het afwaatende kampverlijf, zonder de verlagende korven op te sommen waartoe men den rekrut verplicht.

Intervaarheid, als wij dit alles overwegen, dan vragen wij ons af hoe het mogelijk is dat er in onze eeuw, die men gewoon is de eeuw van beschaving te noemen, zulke dingen nog kunnen bestaan.

M. Ballen, kapelaan te Achel, is kapelaan benoemd inde parochie van St.-Jan te Tongeren.

M. H. Vandenboorn, kapelaan te Bilsen, is pastoor benoemd te Montland, dekanaat Visé.

Verleden zondag 's morgens is er een hevige brand uitgebarsten in het pachthof, genaamd Spikkelpaede, gelegen tusschen Coursel en Hechtel, toebehoorende aan M. Delechy, lid der Kamer der Volksvertegenwoordigers. De brand die tot ongeveer 1 uur namiddag duurde, heeft het pachthof gansch in asche gelegd met de meubelen en ander gerief; ook eene som van 4000 fr. in zilver en 400 vaten tarwe, haver, koren, enz. zijn door de vlammen vernield; 78 schapen zijn in de vlammen omgekomen. Dank aan de kloekmoedigheid van de dochter des pachters, heeft men de andere boornbeesten en de paerden kunnen redden. Die dochter wilde het hnddeel van eenen os losmaken; ongelukkig heeft zij zich den vinger letterlijk afgesneden. Een grooter ongeluk is nog te betrouwen: de zoon van den pachter heeft in dien brand zware wonden bekomen; zondag 's avonds heeft hij de laatste III. Sacramenten ontvangen; men heeft weinig hoop hem te redden. De meubelen allen van het pachthof waren voor 10 duizend fr. tegen brand verzekerd; de gebouwen waren niet verzekerd. Het gerecht loopt dat de oorzaak van dezen brand aan kwaadwiligheid moet toegeschreven worden.

— Men schrijft uit Brussel, 1 maart:

De koning is gisteren naar het kasteel der Ardennen verrokken, waar de koningin en hare twee dochterkens nog verblijven.

— Men schrijft uit Monserau, 2 maart:

De gendarmerie dezer plaats heeft woensdag drie personen aangehouden, boekbinders te Brussel, die in deze stad, door middel van braak, eenen diefstal van ongeveer 1,200 frs. hadden gepleegd.

Frankrijk.

DOOD VAN LAMARTINE.

Reeds in ons nummer van verleden dinsdag hebben wij de dood gemeld der twee beroemde geleerden welke Frankrijk op dezelfde dag verloren had. Lamartine en Troploug zijn twee mannen die met alleen hun vaderland maar geheel de menscheit vereeren. Ziehier eenige bijzonderheden over Lamartine:

Lamartine is dood: sedert Chateaubriand Goëthe en lord Byron, is deze dood de zwaarste rouw voor hem wier ziel gevoeld is voor de bekoorlijke schoonheid der poëzie, voor het ware schoone en verhevene van den menschelijken geest.

Geheel een boek zou noodig zijn om eene behoorlijke beschrijving te geven van dat groot en edel leven, zoo roemrijk door de werking, welke het op de beweging der denkbeelden, zoowel als op de gevoelens zijner tijdgenooten uitoefende; van dat leven zoo zuiver door deszelfs verzuimen, door eene bestendige belangeloosheid, door eene vurige en standvastige liefde voor de vrijheid, voor de ware grootheid en voor de edelzijkte beschaving.

Zeggen wij heden maar eenige woorden van dat bewonderenswaardige bestaan, dat al den roem en al de bitterheid des aardschen levens gekend heeft, en in de stille afzondering is uitgedoofd, na gedurende een veertig jaar over Frankrijk, over geheel den aaridhol, zulken helderen glans verspreid te hebben.

Lamartine werd geboren te Mâcon den 1 oktober 1790. In den schoot zijner familie, aan den stillen hurselijken haard opgevoed, was zijne schoone verbeeldingskracht reeds in zijne kindscheit werkzaam en bezong hij God en de Schepping. Hij was de vergramde aanschouwer der laatste jaren van het eerste keizerrijk; want zijne schoone ziel stelde rechtmatig de vrijheid boven de bloedige zegepraalen en veroveringen; evenals Chateaubriand en madame de Staël, verbeelde Lamartine met ongeduld het einde eener heerschappij, waarin de macht van eenen mensch de levenskrachten van geheele volkeren opslopte.

In 't jaar 1820 verschenen zijne *Méditations*, waarin het verzuif van den dichter met het

dubbel kenmerk eener kiesche teergevoeligheid en der edelste verhevenheid van gedachten zich reeds lecht gaven.

Met den eersten sprong, stelde hij zich als 't ware boven Goëthe, wiens poëzie meer stoffelijk is, en schiep hij het fransche Lerdicht der negentiende eeuw, in den trost van Pindarus en Horatius, toegepast op de pijnende droefheden op de oneindelijke droombeelden der menschelijke ziele. Het *Meer* is een der laatste en dienstloonen zijner gemoedelijke poëzie. Ook had dat gewrocht den grootsten bijval in de letterkundige wereld, welke aan een werk in Frankrijk, sinds het verhevene *Genie de Christianisme*, van Chateaubriand is ten deele gevallen.

Na eene loopbaan van eenige jaren in de diplomatie, zette Lamartine in 1828 zijne dichtwerken voort; opvolgendijk verschenen van hem de *Nouvelles Méditations* waarin zijn vermaarde heldenzang *Bonaparte*; de dood van Socrates, de laatste zang der pelgrimgen van *Chilid-Harold*, en in 1820 zijne zoo treffende en heerlijke *Harmonies poëtiques et religieuses*.

In 1829 werd hij gekozen als lid der fransche Academie, in vervaanging des heeren Daru, den schrijver der geschiedenis van de republiek van Venetië.

De omwenteling des jaars 1830 deed Lamartine de staatkundige loopbaan verlaten. In 1832 begaf hij zich naar het Oosterland; in 1835 gaf hij zijne *Voyage en Orient* in 't licht; een meesterstuk van gloeiende verbeelding, van zuiveren en schitterenden stijl.

De uitgaven van *Locofin*, dat zelfde jaar, van *la Chute d'un Ange*, in 1838, en de *Revue poëtiques*, in 1839, brachten niet veel bij tot de verheffing zijner vermaardheid. Sinds dat tijdstip wierp hij zich seker geheel en al in de politiek, en begon in de Kamer der Afgevaardigden een rol te spelen, welke later overwegend werd, en bij de revolutie van 1848 tot het toppunt klom. Reeds het vorige jaar had hij, in zijn zoo schoone als omgezochte *Histoire des Girondins* zich den verkleefden en welsprekender kampvechter der democratie en der onwettelingsvrijheid getoond.

Men herrinnert zich dat ontzaglijke drama, toen geheel Parijs bezwaard was met barricaden, op welker toppunten de republikaansche omwentelaars de bloedroode vlaggeden wapperen, en geheel Frankrijk te voet stond aan regeringsloosheid, aan moorden en plundering. Toen zag men Alphonse de Lamartine, lid van het voorloopig Staatsbevelind, onbevreesd, met den glimlach op de lippen en de nationaal tekkel vlag in de hand, te paard die barricaden naderen, waartoe dood en verwoesting meeduisenden. Herkend en geestdriftig ontvaard, sprak Lamartine toen de woorden, die wellicht later zijn standbeeld zullen opblijsten:

« Broeders! de Driekleurvlag, heeft door geheel de wereld gewepteld met de republiek en 't keizerrijk, met uwe vrijheids en roemrijke wapenfeiten, en de rone vlag is voort verder geweest dan 't Champ-de-Mars, gedeept in de stroomen bloeds van 't volk. »

Men herrinnert zich ook, dat die woorden de onstuimige wrak der omwentelaars kalieden, de bloedvlag deden neerhalen en de nationale driekleur van op hare plaats kwam wapperen...

Sedert den Staatsaanstig van Louis-Napoleon, zocht Lamartine, in eene aanhoudende werkzaamheid het herstel zijner fortuin, seker geheel en al verbruikt door eene prinselijke levenswijze en door verliezen. Doch hij bleef een groot poët, een verheven denken en grondige geleerde tot den laatsten oogenblik zijns levens, welke maandig te middernacht vreedzaam en zacht eindigde in zijne stille wijkplaats te Passy.

Frankrijk heeft zijn' ORDEURS verloren.

Men richt op dit oogenblik in den Havre eenen tocht in naar den Noordpool. Hij zal aangevoerd worden door M. G. Lambert. Het schip is reeds aangekocht, het heet de *Boreal*; 't is een prachtige kanadaansche drijmester, van ongeveer 1000 ton, buitengewoon sterk gebouwd. Het schip is geen vliegende zelder, doch het is om zijne sterkte dat M. G. Lambert het aangekocht heeft.

Er woont te Parijs een grijsaard, M. von Waldeck, die den 16 maart aanstaande 103 jaar oud wordt. Die man is, niettegenstaande hij reeds veel in zijn leven ondervonden en de graecle wereld doorgereisd heeft, nog vlug en sterk, ja, wat meer zegt, nog een uitmuntend schilder. Op de tentoonstelling van junij zal hij eene schilderij maenien: *een Menschoffer in Mexiko*. M. von Waldeck legt op het oogenblik aan dat doek de laatste hand, en kenners, die het gezien hebben beweren, dat het, zelfs indien het van een onzer jonge en vermaarde schilders was, grooten opgang zou maken.